

31.12.2002

1898/4/01

Avgörande: Justitieombudsman Riitta-Leena Paunio

Föredragande: Äldre justitieombudsmannasekreterare Henrik Åström

UPPGIFTER FÖR EN ORDFÖRANDE FÖR SOCIALNÄMNDEN I EN KOMMUN(redogörelse)

Klagande kritiserade i sitt klagomål ordföranden för socialnämnden i en kommun för att:

- hon utan lov tagit sig in i hans hem och videofilmade i hemmet utan att han funnits på platsen,
- hon fört diskussioner med honom om hans framtid utan att ha yrkesmässig kompetens för sådana diskussioner och utan att tillkalla någon sakkunnig person som kunnat biträda honom emedan han ännu var omyndig.

Ordföranden för socialnämnden nämner i sin utredning att hon fått ett telefonsamtal från en av klagandens grannar, som bett henne besöka klagandens hem för att utreda vad som ägt rum i hemmet. Socialdirektören var inte enligt utredningen anträffbar då hon fick telefonsamtalet. Hon uppger att hon besökt klagandens hem samma dag och kommenterar inte i utredningen om hon hade lov att besöka klagandens hem.

Ordföranden för socialnämnden uppger att hon videofilmade i klagandens hem för att dokumentera sitt besök i hemmet och få ett underlag för en diskussion med den äldreomsorgsledare som förordnats att utföra effektiverat familjearbete hos klaganden, socialdirektören samt kommundirektören om klagandens levnadssätt.

Som sitt ställningstagande med anledning av klagomålet meddelade justitieombudsman Paunio följande.

Hon konstaterade att händelseförloppet enligt utredningen ägt rum såsom redovisats i utredningen. Hon konstaterade vidare att socialnämnden i kommunen i sitt utlåtande ansett bl.a. att det sätt socialnämndens ordförande skött sitt uppdrag genom att bekanta sig med socialvårdspersonalens arbetsförhållanden, besöka servicehemklienter och hem i vilka socialarbetare arbetar stått i överensstämmelse med de uppgifter socialnämnden hade enligt socialvårdslagen.

Justitieombudsman Paunio konstaterade att det enligt socialvårdslagen ankom på tjänsteinnehavarna inom socialvården att svara för hur socialvårdstjänsterna verkställs. Enligt instruktionen för ifv. kommun ankom det på den ledande tjänsteinnehavaren inom socialnämndens verksamhetsområde, således socialdirektören att svara för hur övervakning av socialvårdsservicen äger rum.

Justitieombudsman Paunio konstaterade vidare att ordförande för socialnämnden inte redovisat i sin utredning för vem som skötte socialdirektörens uppgifter i dennes frånvaro eller för eventuella andra kontakter från hennes sida med tjänsteinnehavarna inom socialvården med tanke på en inspektion av klagandens hem före besöket i hemmet.

Enligt justitieombudsman Paunios uppfattning kunde det förvisso vara nyttigt att en ordförande i socialnämnden vid behov bekantade sig med t.ex. socialvårdspersonalens arbetsförhållanden och servicehemklienternas service. Justitieombudsman Paunio ansåg däremot att det inte kunde anses höra till en socialnämndsordförandes uppgifter att besöka privathem med mindre man inte särskilt avtalat om detta med vederbörande privatpersoner. Enligt hennes uppfattning ankom det

på ordföranden i socialnämnden att i första hand leda arbetet och beslutsgången i nämnden. Att verkställa och övervaka hur den sociala servicen fungerar var enligt lagstiftningen en uppgift som först och främst ankom på tjänsteinnehavarna inom socialvården.

Justitieombudsman Paunio ansåg därför att ordförande för socialnämnden överskridit sina befogenheter då hon utan klagandens lov besökt hans hem samt videofilmade i hemmet för att dokumentera vad som hade ägt rum i hemmet samt därefter kallat till ett möte i hemmet för att diskutera händelserna i hemmet.

Enligt justitieombudsmans Paunios uppfattning utgick ordförandens för socialnämnden förfarande inte från det som förutsätts i 2 § grundlagen. Förfarandet kränkte även klagandens rätt till skydd för privatlivet enligt 10 § grundlagen. Förfarandet avvek därtill från socialvårdslagens samt förvaltningssinstruktionens för kommunen stadgande om socialnämndens samt tjänsteinnehavarnas uppgifter. Förfarandet stred även enligt justitieombudsman Paunios uppfattning mot kommunallagens stadgande om på det sätt på vilket en förtroendevald skall sköta sitt förtroendeuppdrag.

Hon ansåg däremot att det av utredningen inte framkommit sådant som gav anledning att misstänka att ordföranden för socialnämnden förfarit lagstridigt då hon vid de andra i klagomålet och utredningen åsyftade tillfällena diskuterat klagandens framtid med honom i närvaro av äldreomsorgsledaren och socialdirektören.

Justitieombudsman Paunio delgav för framtida fall ordföranden för socialnämnden i kommunen sin uppfattning om det felaktiga i ordförandens förfarande i ärendet.